

ZAKON

O TRGOVINI

("Sl. list SRJ", br. 32/93, 50/93, 41/94, 29/96 i 37/2002 - dr. zakon i "Sl. glasnik RS", br. 101/2005 - dr. zakon i 85/2005 - dr. zakon)

I OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Trgovinom se u smislu ovog zakona, smatra kupovina i prodaja robe i vršenje trgovinskih usluga.

Trgovinom se mogu baviti preduzeća i druga pravna i fizička lica koja su registrovana za obavljanje te delatnosti (u daljem tekstu: trgovac).

Član 2

Trgovina se obavlja kao trgovina na veliko i kao trgovina na malo.

Član 3

Trgovac se bavi trgovinom slobodno i pod jednakim uslovima na jedinstvenom tržištu, u skladu sa dobrim poslovnim običajima, trgovačkim pravilima i načelima lojalne konkurencije i na način kojim se ne nanosi šteta potrošaču.

Član 4

Trgovac se može baviti trgovinom na veliko i trgovinom na malo, ako saveznim zakonom nije drukčije određeno.

Član 5

Državni organi ne mogu svojim aktima, podrškom ili na drugi način ograničavati slobodu trgovine i nastupanja na tržištu, narušavati konkurenciju i stavljati u neravnopravan položaj na tržištu pojedine trgovce i kupce, odnosno potrošače.

II OBAVLJANJE TRGOVINE

Član 6

Trgovina na veliko je kupovina robe radi dalje prodaje ili prerade.

Trgovina na veliko je i kupovina robe koja se, po nalogu kupca, neposredno isporučuje bez prethodnog uskladištenja (tranzitni promet).

Trgovina na veliko se obavlja u objektima koji ispunjavaju propisane uslove, osim trgovine na veliko iz stava 2. ovog člana.

Član 7

Trgovina na malo je prodaja robe krajnjim potrošačima.

Trgovina na malo se obavlja u prodajnom objektu ili na drugom prodajnom mestu koje ispunjava propisane uslove.

Član 8

Trgovinske usluge su agencijske usluge, posredničke, zastupničke, komisione i berzanske usluge, usluge uskladištenja, usluge otpremanja i dopremanja robe, usluge kontrole kvaliteta i kvantiteta robe, usluge osiguranja robe, usluge ekonomske propagande i promocije, usluge tržnice i druge usluge uobičajene u trgovini.

Član 9

Ako trgovac utvrdi i na propisan ili uobičajen način objavi uslove poslovanja (način plaćanja, bonifikacije, način isporuke i druge uslove), dužan je da ih se pridržava.

Član 10

Trgovac koji obavlja trgovinu na malo dužan je da za svaki prodajni objekt ili drugo prodajno mesto vodi trgovačku knjigu koja sadrži evidenciju o nabavci i prodaji robe i evidenciju o uplati na žiro-račun gotovine ostvarene dnevnim prometom i da obezbedi dostupnost te evidencije.

Evidencija o kupovini robe vodi se na osnovu fakture, dostavnice i prijemnice, odnosno drugog dokumenta o kupovini robe.

Evidencija o prodaji robe vodi se na osnovu fakture, trake registar-kase ili paragon-bloka, i drugih dokumenata koji sadrže podatke o vrednosti prodate robe.

Vrednost kupljene i prodate robe evidentira se po maloprodajnim cenama, sa ukalkulisanim porezom na promet proizvoda, u skladu sa propisom kojim se uređuje porez na promet proizvoda.

Evidencija o uplati gotovine za ostvareni dnevni promet vodi se na osnovu dokumenata o uplati gotovine kod nadležnog nosioca platnog prometa.

Savezni ministar nadležan za poslove trgovine propisuje oblik i način vođenja trgovačke knjige.

III NARUŠAVANJE KONKURENCIJE

Član 11

Narušavanjem konkurencije, u smislu ovog zakona, smatraju se akti i radnje nelojalne konkurencije, špekulacije i ograničavanja jedinstvenog tržišta.

Akti i radnje iz stava 1. ovog člana nisu dopušteni.

1. Monopolističko ponašanje

Čl. 12-21

(Brisano)

2. Nelojalna konkurencija

Član 22

Nelojalna konkurencija je radnja trgovca koja je protivna dobrim poslovnim običajima i kojom se nanosi ili može naneti šteta drugom trgovcu, drugom pravnom licu i kupcu, odnosno potrošaču.

Član 23

Nelojalnom konkurencijom smatra se naročito:

- 1) reklamiranje, oglašavanje ili nuđenje robe navođenjem podataka ili upotrebom izraza kojim se stvara ili se može stvoriti zabluda na tržištu o toj robi, čime se određeni trgovac dovodi ili se može dovesti u povoljniji položaj;
- 2) iznošenje neistina i ocrnjivanje drugog trgovca koji štete njegovom ugledu i poslovanju;
- 3) prodaja robe sa oznakama ili podacima koji stvaraju ili mogu stvoriti zabunu u pogledu porekla, načina proizvodnje, količine, kvaliteta ili drugih svojstava robe;
- 4) prikrivanje mana robe ili dovođenje kupca u zabludu na drugi način;
- 5) preduzimanje radnji usmerenih na raskidanje poslovnog odnosa između drugih trgovaca ili radi sprečavanja, odnosno otežavanja zasnivanja takvog odnosa;
- 6) oglašavanje prividne rasprodaje ili prividnog sniženja cena robe ili vršenje druge slične radnje kojom se kupac, odnosno potrošač dovodi ili se može dovesti u zabludu u pogledu cena;
- 7) neovlašćena upotreba zakonom zaštićenih spoljnih oznaka drugog trgovca (naziv, firma, robni žig, uslužni žig, znak kvaliteta, znak porekla i dr.) ili upotreba oznaka koje nisu zakonom zaštićene, kojom se stvara ili se može stvoriti zabluda u prometu robe na štetu drugog trgovca koji te oznake upotrebljava u svom poslovanju;
- 8) davanje drugom trgovcu ovlašćenja za korišćenje svojih spoljnih obeležja ako se time stvara ili može stvoriti zabluda na tržištu;
- 9) neovlašćeno korišćenje usluga trgovačkog putnika, trgovinskog predstavnika ili zastupnika drugog trgovca;
- 10) pridobijanje kupaca ili korisnika usluga davanjem ili obećavanjem nagrada ili kakve druge imovinske koristi ili pogodnosti čija vrednost znatnije prevazilazi uobičajene reklamne nagrade;

3. Špekulacija

Član 24

Špekulacija je sticanje neosnovane imovinske koristi izazivanjem poremećaja u snabdevanju tržišta ili neopravdanim povećanjem cena.

Član 25

Špekulacijom se smatra naročito:

- 1) prikrivanje robe, ograničavanje ili obustavljanje prodaje robe i druge radnje kojima se prouzrokuje poremećaj na tržištu;
- 2) uslovljavanje kupovine jedne robe kupovinom druge robe ili uslovljavanje kupovine i prodaje robe na drugi način;
- 3) otežavanje ili onemogućavanje kupovine robe;
- 4) zaključivanje fiktivnih ugovora o kupovini i prodaji robe i o vršenju trgovinskih usluga i drugih fiktivnih ugovora;
- 5) nepridržavanje roka isporuke robe ili isporuka robe posle ugovorenog roka po ceni višoj od cene koja je važila na dan isporuke robe utvrđen ugovorom;
- 6) nepridržavanje redosleda isporuke kad se roba prodaje uplatom unapred određenog iznosa novčanih sredstava.

Ugovori iz stava 1. tač. 2) i 4) ovog člana ništavi su.

4. Ograničavanje jedinstvenog tržišta

Član 26

Ograničavanjem jedinstvenog tržišta smatra se opšti ili pojedinačni pravni akt ili radnja državnog organa, trgovca, preduzeća i drugog pravnog i fizičkog lica kojom se ograničava razmena robe i slobodno nastupanje na tržištu ili na drugi način narušava konkurencija.

Član 27

Aktima i radnjama iz člana 26. ovog zakona smatraju se naročito akti i radnje kojima se trgovac dovodi u neravnopravan položaj tako što mu se onemogućava širenje prodajne mreže i prodaja robe ili se prisiljava na prodaju, kao i druge radnje koje dovode ili mogu da dovedu do narušavanja konkurencije.

IV PRIVREMENE MERE RADI SPREČAVANJA I OTKLANJANJA POREMEĆAJA NA JEDINSTVENOM TRŽIŠTU

Član 28

Ako na jedinstvenom tržištu nastanu veći poremećaji u proizvodnji i prometu određene robe, Savezna vlada može propisati privremene mere za sprečavanje i otklanjanje tih poremećaja.

Privremene mere iz stava 1. ovog člana Savezna vlada može propisati samo ako se poremećaji ne mogu otkloniti merama tekuće ekonomske politike.

Član 29

Kao privremene mere iz člana 28. ovog zakona, Savezna vlada može propisati:

- 1) zabranu trgovine određenim proizvodima, uključujući i izvoz, ograničenje trgovine pojedinim proizvodima u pogledu količine, kvaliteta ili drugih svojstava proizvoda ili određivanje posebnih uslova za kupovinu i prodaju pojedinih proizvoda (kupovina po odobrenju ili drugoj ispravi i dr.);
- 2) zabranu preduzećima i drugim pravnim i fizičkim licima određenih delatnosti da vrše promet određenih proizvoda;
- 3) zabranu upotrebe određenih proizvoda u proizvodnji drugih određenih proizvoda;
- 4) obavezu određenih preduzeća i drugih pravnih i fizičkih lica da stave u promet određene vrste i količine proizvoda ili da ih stave na raspolaganje, odnosno da ih isporuče određenim korisnicima po određenom redosledu;
- 5) broj posrednika u prometu na veliko određenih proizvoda između preduzeća i drugih pravnih i fizičkih lica, koja se bave proizvodnjom, odnosno uvozom, i preduzeća i drugih pravnih i fizičkih lica koja vrše promet na malo;
- 6) obavezu određenih preduzeća i drugih pravnih i fizičkih lica da obrazuju i drže u rezervi određene vrste i količine proizvoda;
- 7) obavezu preduzeća i drugih pravnih i fizičkih lica da prevoze robu i ostala dobra;
- 8) obavezu preduzeća i drugih pravnih i fizičkih lica koja koriste usluge prevoza železnicom da u određenom roku istovare, odnosno utovare robu;
- 9) obavezu određenih preduzeća i drugih pravnih i fizičkih lica da u svojim skladištima čuvaju određenu robu i da istovaraju, odnosno utovaraju određenu robu.

Član 30

Mere iz člana 29. ovog zakona traju do otklanjanja razloga za njihovo propisivanje.

Član 31

(Brisan)

V ZAŠTITA POTROŠAČA

Čl. 32-40*

(Prestali da važe)

VI INSPEKCIJSKI NADZOR I UPRAVNE MERE

Član 41

Nadzor nad primenom ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrši savezno ministarstvo nadležno za poslove trgovine.

Član 41a

Savezni tržišni inspektor dužan je da privremeno zatvori prodajni objekt ili drugo prodajno mesto trgovcu koji:

- 1) obavlja trgovinsku ili drugu uslužnu delatnost za koju nije registrovan;
- 2) prodaje robu bez dokumentacije;
- 3) prikriva robu i time onemogućava kupovinu robe;
- 4) se ne pridržava privremenih mera koje su propisane radi sprečavanja i otklanjanja poremećaja na jedinstvenom tržištu;
- 5) prodaje robu i pruža usluge po cenama višim od propisanih;
- 6) ne istakne cene;
- 7) ne prima zakonska sredstva plaćanja;
- 8) saveznom tržišnom inspektoru onemogući vršenje inspekcijskog nadzora u skladu s ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona.

U slučaju zatvaranja prodajnog objekta ili drugog prodajnog mesta, savezni tržišni inspektor je dužan da ga zapečati.

Član 41b

Savezni tržišni inspektor dužan je da privremeno oduzme robu namenjenu prodaji trgovcu koji:

- 1) stavlja robu u promet, a za to nije registrovan;
- 2) prodaje robu bez dokaza o njenoj nabavci;
- 3) transportuje robu bez propisane dokumentacije;
- 4) prodaje robu van prodajnog objekta ili drugog prodajnog mesta za koje je dobio odobrenje od nadležnog organa;
- 5) nije popisao robu u skladu s propisima.

U slučajevima iz stava 1. ovog člana, savezni tržišni inspektor ima pravo da prevozno sredstvo koje koristi trgovac upotrebi za prevoženje robe do mesta za njeno uskladištenje.

Član 41v

O službenim radnjama iz čl. 41a i 41b ovog zakona sastavlja se zapisnik, koji sadrži bliži opis radnje i spisak oduzete robe, a koji potpisuju savezni tržišni inspektor i trgovac.

O zatvaranju prodajnog objekta, odnosno drugog prodajnog mesta i oduzimanju robe izdaje se potvrda.

Član 41g

Savezni tržišni inspektor dužan je da o preduzetim merama iz čl. 41a i 41b ovog zakona donese rešenje u roku od 24 časa od časa zatvaranja prodajnog objekta ili drugog prodajnog mesta, odnosno oduzimanja robe.

Protiv rešenja saveznog tržišnog inspektora iz stava 1. ovog člana može se izjaviti žalba saveznom ministarstvu nadležnom za poslove trgovine u roku od tri dana od dana dostavljanja rešenja.

Po žalbi protiv rešenja saveznog tržišnog inspektora ministarstvo iz stava 2. ovog člana dužno je da donese odluku u roku od osam dana od dana dostavljanja žalbe.

Žalba ne odlaže izvršenje rešenja.

Član 41d

Oduzeta roba prodaje se javnim nadmetanjem.

Roba podložna kvarenju, odnosno roba čiji bi rok upotrebe istekao do okončanja postupka, može se neposrednom pogodbom odmah staviti u promet, bez javnog nadmetanja.

Sredstva ostvarena prodajom oduzete robe, po odbitku troškova, uplaćuju se u savezni budžet.

Član 42*

(Prestao da važi)

Član 43

Ako trgovac koji obavlja trgovinu na malo ne vodi trgovačku knjigu, savezni tržišni inspektor zabraniće mu rešenjem obavljanje trgovine dok ne postupi na način iz člana 10. ovog zakona ili do pravnosnažnosti sudske odluke.

Član 44

(Brisan)

Član 45

Protiv rešenja saveznog tržišnog inspektora iz čl. 42. i 43. ovog zakona trgovac može izjaviti žalbu saveznom ministarstvu nadležnom za poslove trgovine u roku od osam dana od dana dostavljanja rešenja.

Žalba odlaže izvršenje rešenja.

Izuzetno od odredbe stava 2. ovog člana, može se odrediti da žalba ne odlaže izvršenje rešenja ako se, radi sprečavanja i otklanjanja poremećaja na jedinstvenom tržištu, upravna mera mora odmah izvršiti, što u rešenju mora biti posebno obrazloženo.

VII PRIMENA ZAKONA

Član 46

Odredbe ovog zakona koje se odnose na narušavanje konkurencije, privremene mere radi sprečavanja i otklanjanja poremećaja na jedinstvenom tržištu, inspekcijski nadzor i upravne mere, imovinsko-pravnu zaštitu i kaznene odredbe primenjuju se i na pravna lica - proizvođače koji nisu registrovani za obavljanje trgovinske delatnosti koji neopravdano drže robu na zalihama i ne stavljaju je u promet.

VIII KAZNENE ODREDBE

Član 46a***

(Prestao da važi)

Član 47**

Novčanom kaznom od 10.000 do 3.000.000 dinara kazniće se za privredni prestup preduzeće ili drugo pravno lice:

- 1) ako se ne pridržava objavljenih uslova poslovanja (član 9);
- 2) ako ne vodi trgovačku knjigu ili je vodi neuredno i neažurno (član 10. stav 1. do 5);
- 3) ako preduzme neku od radnji koja predstavlja delo nelojalne konkurencije (čl. 22. i 23);
- 4) ako učini delo špekulacije na način koji nije propisan u članu 25. ovog zakona (član 24);
- 5) ako ograničava ili obustavlja prodaju robe ili preduzima druge radnje kojima se prouzrokuju poremećaji na tržištu (član 25. stav 1. tačka 1);
- 6) ako uslovljava kupovinu jedne robe kupovinom druge robe ili na drugi način uslovljava kupovinu i prodaju robe (član 25. stav 1. tačka 2);
- 7) ako prodaje robu na način i pod uslovima kojima se kupcima otežava ili onemogućava kupovina robe (član 25. stav 1. tačka 3);
- 8) ako zaključi fiktivni ugovor o kupovini i prodaji robe i o vršenju trgovinskih usluga ili drugi fiktivni ugovor (član 25. stav 1. tačka 4);
- 9) ako se ne pridržava roka isporuke robe ili isporuči robu posle ugovorenog roka po ceni višoj od cene koja je važila na dan isporuke robe utvrđen ugovorom (član 25. stav 1. tačka 5);
- 10) ako se ne pridržava redosleda isporuke robe kad se roba prodaje uplatom unapred određenog iznosa novčanih sredstava (član 25. stav 1. tačka 6);

Za radnju iz stava 1. tačka 1) i tač. 3) do 10) ovog člana kazniće se za privredni prestup i pravno lice - proizvođač iz člana 46. ovog zakona koji neopravdano drži robu na zalihama i ne stavlja je u promet, novčanom kaznom od 10.000 do 3.000.000 dinara.

Za radnje iz stava 1. ovog člana kazniće se za privredni prestup i odgovorno lice u preduzeću ili drugom pravnom licu, odnosno kod proizvođača iz stava 2. ovog člana, novčanom kaznom od 2.000 do 200.000 dinara.

Za privredni prestup iz stava 1. tač. 4) do 10) ovog člana učiniocu će se izreći uz kaznu i zaštitna mera oduzimanja predmeta koji su upotrebljeni ili bili namenjeni za izvršenje privrednog prestupa ili koji su nastali izvršenjem privrednog prestupa.

Član 48

Za privredni prestup iz člana 47. ovog zakona preduzeću ili drugom pravnom licu će se uz kaznu izreći i zaštitna mera zabrane obavljanja trgovine u trajanju do pet godina.

Za privredni prestup iz stava 1. ovog člana odgovornom licu u preduzeću ili drugom pravnom licu izreći će se uz kaznu i zaštitna mera zabrane obavljanja trgovine u trajanju do pet godina.

Član 49

Za privredni prestup iz člana 47. stav 1. tačka 3) do 10) ovog zakona sud će, radi zaštite jedinstvenog tržišta, izreći i zaštitnu meru javnog objavljivanja presude.

Član 50**

Novčanom kaznom od 10.000 do 3.000.000 dinara kazniće se za privredni prestup preduzeće ili drugo pravno lice ako se ne pridržava privremenih mera koje je propisala Savezna vlada za sprečavanje i otklanjanje poremećaja na jedinstvenom jugoslovenskom tržištu (član 29).

Za radnju iz stava 1. ovog člana novčanom kaznom od 2.000 do 200.000 dinara, kazniće se za privredni prestup i odgovorno lice u preduzeću ili drugom pravnom licu.

Član 51**

Novčanom kaznom od 10.000 do 500.000 dinara kazniće se za prekršaj trgovac:

1) ako prodaje robu na veliko u objektima koji ne ispunjavaju propisane uslove (član 6. stav 3);

2) ako prodaje robu na malo u objektima ili na drugim mestima koja ne ispunjavaju propisane uslove (član 7. stav 2);

3) - 18) (*prestale da važe*)

Za radnje iz stava 1. ovog člana kazniće se za prekršaj i odgovorno lice u preduzeću ili drugom pravnom licu, odnosno kod proizvođača iz člana 46. ovog zakona, novčanom kaznom od 1.000 do 50.000 dinara.

Član 52**

Novčanom kaznom od 1.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj fizičko lice:

- 1) ako ne vodi trgovačku knjigu ili je vodi netačno i neažurno (član 10. st. 1. do 5);
- 2) ako se ne pridržava privremenih mera propisanih radi sprečavanja i otklanjanja poremećaja na jedinstvenom tržištu (član 29).

Član 52a

Uz kaznu za prekršaj iz člana 51. stav 1. i člana 52. ovog zakona može se izreći zaštitna mera zabrane vršenja trgovine za vreme od tri meseca do jedne godine.

Uz kaznu za prekršaj iz člana 51. stav 2. ovog zakona može se izreći zaštitna mera zabrane odgovornom licu da vrši određene poslove za vreme od tri meseca do jedne godine.

IX PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 53

Do donošenja saveznog zakona kojim će se urediti savezna tržišna inspekcija, inspekcijski nadzor nad primenom ovog zakona, vršiće organi nadležni po propisima koji se primenjuju na dan stupanja na snagu ovog zakona, sa ovlašćenjima utvrđenim ovim zakonom.

Član 54

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o trgovini ("Službeni list SFRJ", br. 46/90) i Zakon o merama ograničenja tržišta i slobodnog prometa robe i usluga od interesa za celu zemlju ("Službeni list SFRJ", br. 28/75, 54/86 i 73/90).

Član 55

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu SRJ".